

Menneske først! Så meritstuderende.

- Om voksne meritstuderendes
transitionsprocesser

Mette H Beck & Charlotte Troelsen
Program for Professionsdidaktik og
Professionel vejledning,
Forskningscenter for professions studier,
VIA University College

Menneske først
– så meritstuderende

Om voksne meritstuderendes transitionsprocesser

1. **Projektet**

Forskningsspørgsmål og metode

2. **Centrale fund**

5 meritstyper – og udsagn fra interview

Transformativ læring & identitet

Forståelser af meritstuderendes transitionsproces

3. **Spørgsmål**

Forskningsspørgsmål og metode

Hvordan kan merituddannelser etablere meningsfulde sammenhænge* for voksne meritstuderende med anden uddannelses- og karrierebaggrund sådan at det understøtter tilegnelse af nye kompetencer og professionel identitet?

*Hartelvik & Havnes (2017), Lund & Nielsen (2019)

Metode

Survey: Kvantitativ

Alle studerende v. lærer- og pædagoguddannelserne i VIA, 2022;
250 studerende, svarprocent 28%

Interviews: Kvalitative

- To fokusgruppe interviews, online
- To individuelle interviews, online

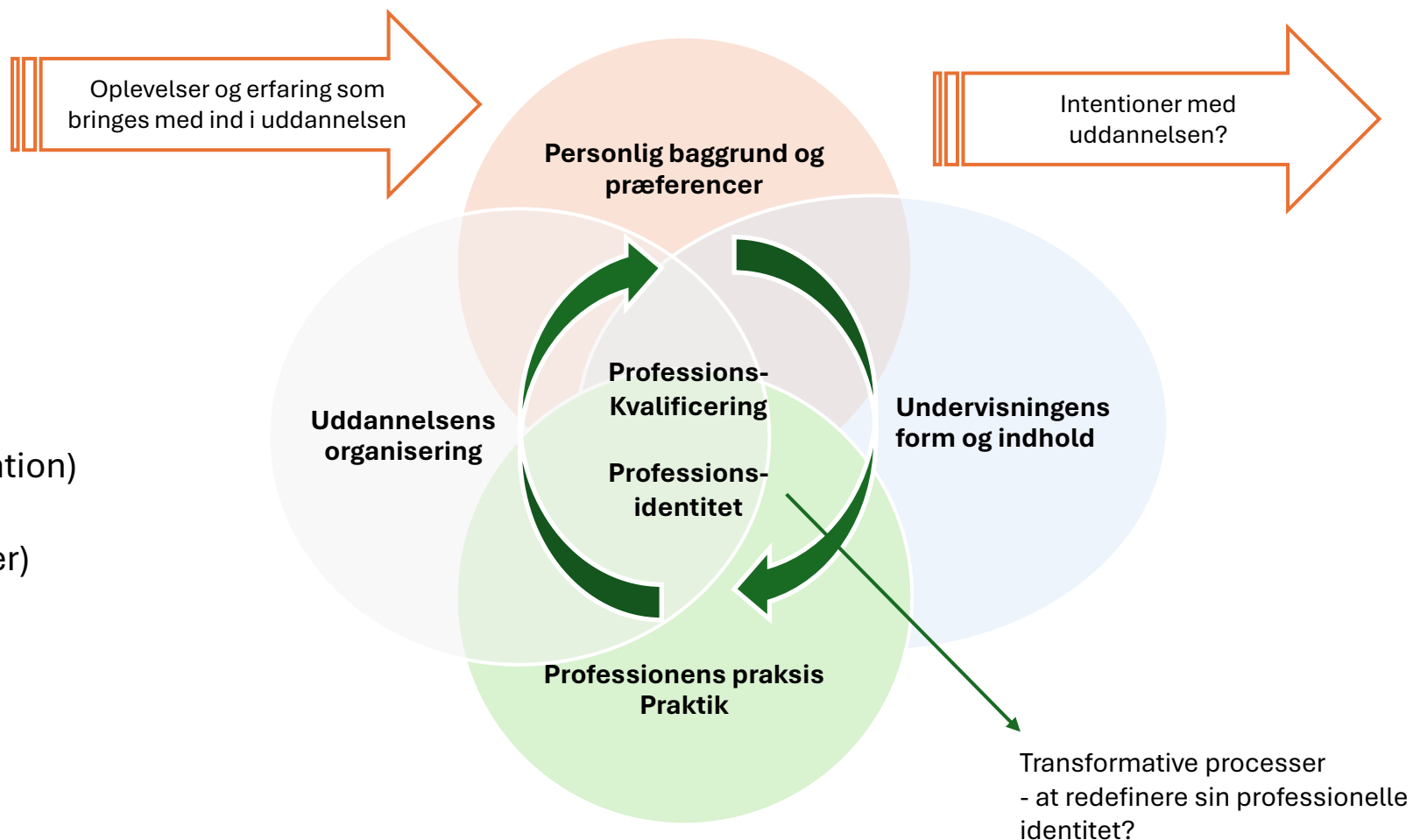
Interview:

Spørgsmål til meritstuderendes oplevelser og erfaringer

- *At vælge ny retning?*
- *Uddannelsens organisering og undervisning?*
- *At kunne forbinde tidligere erfaringer og identitet med ny uddannelse og professionel identitet?*

Interviewramme

- Overordnet tilbageblik:
 - Hvorfor merituddannelse?
 - Fokus på egen fagpersonlige udvikling, intentioner med uddannelsen, fremtidsønsker
- Fokus på:
 - Uddannelsen (rammer, organisering, kommunikation)
 - Undervisningen (mål, indhold, rammer og processer)
 - Praktikken
 - Transformativ erfaringer
- Afrunding

Fund fra empirien: 5 typer

	Type A	Type B	Type C	Type D	Type E
Fagpersonlig orientering / identifikation	Akademisk orientering Faget	Profession orientering Eleverne, relation	Profession orientering Børns hverdagsliv og læring	Profession orientering Dannelsessigtet	Profession
Tidligere uddannelse / erhvervserfaring	Kandidatgrad Gymnasielærer	Kandidatgrad Arkæolog Projektansættelser	Pædagogisk assistent	Kandidatgrad Kultur og Formidling Projektansættelser i kulturbranche	Kandidatgrad Antropolog Fastansættelse i kommune og privat
Motivation i det professionelle virke	Et teoretisk fyrtårn. Rolle model for kolleger og elever	Undervisning af børn med særlige behov. Etablere inkluderende fællesskaber	At erhverve sig flere muligheder, mere ansvar i praksis	På jagt efter et meningsfuldt arbejdsliv, 'work-life-balance'	På jagt efter et meningsfuldt arbejdsliv. At gøre en forskel.
Ansættelse indenfor faget før optagelse på merituddannelse	10 års erfaring som underviser på et gymnasium	Ja, en kort praktik	Ja, 15 års erfaring	Nej / ja (lærervikar i få måneder)	Nej / ja (projekter på skoler ifm. anden ansættelse)
Identitet	Præprofessionel identitet ?	Transformativ professionel identitet	Præprofessionel identitet ?	Transformativ professionel identitet - som 'overbygning'	Transformativ professionel identitet - som sporskifte

Transformativ læring og identitet:

Eks. Mavefornemmelser & tom luft

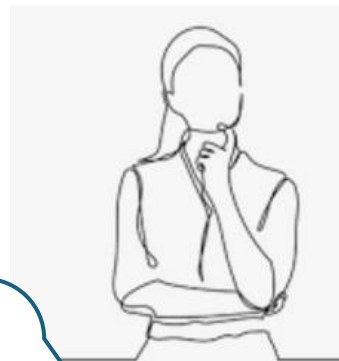
‘Begrebet transformativ læring omfatter al læring, der indebærer ændringer i den lærendes identitet’
(Illeris, 2013: 67)

Ændringer i den lærendes

- Meningsperspektiv
- Referenceramme
- Mentale vaner

(Mezirow)

+ følelsesmæssige, sociale, samfundsrelaterede dimensioner v. identitet (Illeris)

Så jeg var (kommunalt projekt) ude sammen med dansk skoleidræt og lave en masse projekter på folkeskolerne i x-kommune. Og hver gang jeg var derude, havde egentlig sådan **lyst til at blive hængende**.

... der (en virksomhed) startede jeg så, og så føltes det bare virkelig ikke godt i maven. Det var meget Sådan **meget varm luft og ikke så meget reelt indhold....**

De havde fået det til at lyde fuldstændig fantastisk. Så viste det sig, at meget af den fortælling de havde om det (borgerinddragelse) var noget du ved; **Sådan en LinkedIn fortælling....**

Så sagde jeg faktisk op efter 3 uger.! Og tænkte, nu er jeg **nødt til at følge den fornemmelse jeg har haft længe** med, at jeg skulle noget helt andet. (...)

Transitionsprocesser

– en kæde af en uafsluttede indre dialoger og forhandlinger med omverdenen

- Overvejelser om at være studerende - på ny
 - Forsørgerrolle – at tilsidesætte familiens økonomiske råderum.
 - Afgivelse af social og faglig status,
- at skulle forklare sit nye uddannelsesvalg
 - Oplevelse af nederlag og sorg:
- slippe et tidligere arbejdsliv og faglig identitet
 - Direkte og indirekte ytringer om forventninger til at forfølge en vertikal karriereforsståelse.
 - Positive og negative forventninger til den nye profession samt at blive studerende igen
- vedvarende tanker, følelser og afvejninger af valgs betydning

Implicitte forståelsers betydning

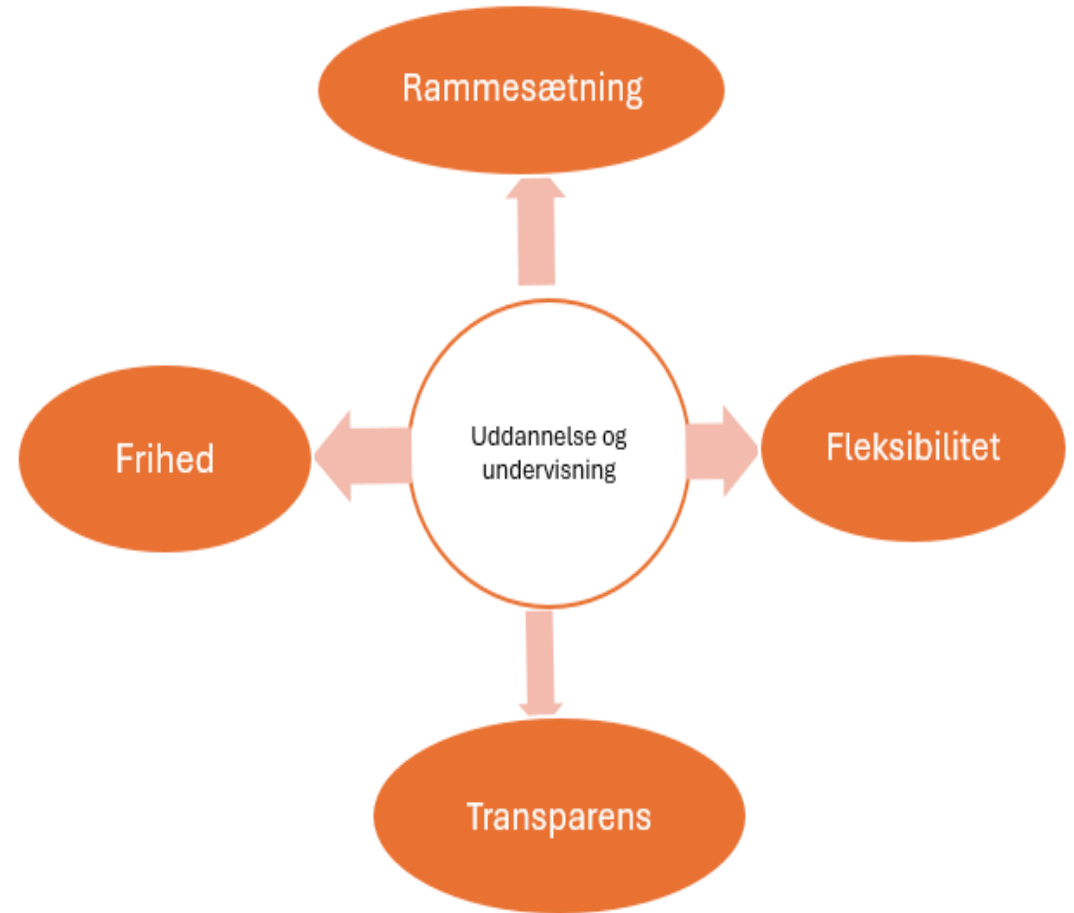

- **Hvilke forståelser mødes meritstuderende med:**
- Det nye uddannelsesvalg, er et prioriteret ønske.
- akademiske forudsætninger for at tilegne sig den viden, som hører professionsuddannelsen til.
- Overblik over studiets teoretiske dele og kobling til praksis
- Forståelse af arbejdsmarkedsforhold.
- Vellidte i praksis, da de kender til arbejdsopgaver og arbejdspladskultur
- Høj grad af selvdisciplin
- ”Hjælpelærer-funktion”

Hvad kommer de meritstuderende med?

Divergente følelser ift.

- At (stå alene om at) skulle genfortælle sig selv
- en ny faglig og personlig identitet
- At valget indebærer ambivalente følelser
Glæde og spændthed >< sorg og nederlag
- At have behov for anerkendelse af medbragte kompetencer;
- At have psykologisk behov for både frihed og fleksibilitet samt faste rammer og tydelig formulerede forventninger og krav

Hvordan gøre 'kompleksitet, spenninger og motsetninger begribelige, håndterbare og meningsfulle'?

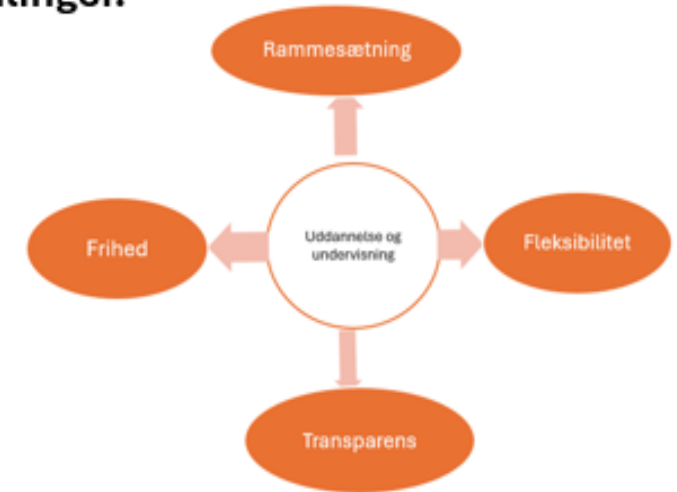
(Hartlevik og Havnes, 2017)

Hvad efterspørger de meritstuderende?

- Og hvordan kan uddannelserne støtte professionskvalificering og transformative processer mod re-definering af professionel identitet?

Organiser & tilrettelæg undervisning, der bringer meritstuderende i forskellige eksemplariske **lærerfaglige situationer og opgaver, der kalder på at udføre professionelle handlinger.**

- At uddannelsen vil arbejde med og på at udvikle en professionsdidaktisk voksenpædagogik
- At den enkelte vil, kan og tør aktivere og bringe sine livs- og arbejdserfaringer i anvendelse i nye kontekster

Referencer

- Fleming, T. (2022). Transforming everyday experience: transformative Learning, disorienting dilemmas and Honneth's theory of recognition. *Journal for the Theory of Social Behavior*. (pp.1-16)
- Heggen, K. (2008). Profesjon og identitet. In K. E. Tenum, & A. Molander (Eds.), *Profesjonsstudier* (pp. 321–332). Oslo: Universitetsforlaget. Krumboltz, J. (2009). The Happenstance Learning Theory. *Journal of Career Assessment, Stanford University*. Vol. 17. no. 2. Sage Publications, 135-154.
- Hatlevik, I.K.R. & Havnes, A. (2017). Perspektiver på læring i profesjonsutdanninger – frugtbare spenninger og meningsfulle sammenhenger. I: S. Mausethagen & J.-C. Smeby (red.), *Kvalifisering til profesjonell yrkesutøvelse*. Universitetsforlaget
- Illeris, K. (2013) *Transformativ læring & Identitet, Samfundslitteratur*
- Krumboltz, J. (2009). The Happenstance Learning Theory. *Journal of Career Assessment, Stanford University*. Vol. 17. no. 2. Sage Publications, 135-154.
- Krumboltz, J., Foley, P. F., & Cotter, E. W. (31. 12 2013). Applying the Happenstance Learning Theory to Involuntary Career Transitions. *The Career Development Quarterly*, s. 15-26.
- Lund, J.H. & Nielsen, B.L. (2019). Sammenheng i læreruddannelse. *Tidsskrift for Professionsstudier*, 15(28), 96-107. <https://doi.org/https://doi.org/10.7146/tp.v15i28.11310>
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2018). *Self-determination theory. Basic psychological needs in motivation, development and wellness*. New York & London: The Guilford Press.
- Schnieber, A. (2009). Livsvalg konseptuert som dynamisk realisering af livsbaner. *Psyke & Logos* (30), 714–736.
- Skovhus, R. B., & Tolstrup, R. (2023). Konstruktionen af den implicite elev i materialer om uddannelse, job og arbejdsliv. In F. P. *entreprenørskab* (Ed.), *Transformationer i Uddannelsesverdenen* (pp. 213–239). Aarhus: VIA University College.
- Troelsen, C. & Beck, M.H (2025) Adult learners in transition: New Careers through Merit-Based Education. PLAIO. Empire state University (Udkommer , primo 2025)

